

A photograph of a city square at dusk. In the foreground, a police officer in a blue and white uniform is on a white bicycle, looking towards a group of young people. The group consists of several teenagers and young adults, some standing and talking, others on bicycles. One person is wearing a purple cap and headphones. In the background, there are brick buildings, trees with string lights, and a fountain. A sign for 'TAKKO' is visible on one of the buildings.

**4 SLEUTELS VOOR
EEN SUCCESVOLLE
AANPAK JEUGDGROEPEN**



De aanpak van problematische jeugdgroepen is een 'hot item'. Het staat al jaren op de landelijke en lokale agenda. Op lokaal niveau heeft je burgemeester een bestuurlijke regisseursrol en sta jij hem bij als adviseur en regisseur in de beleidsontwikkeling- en uitvoering. Alle partners op één lijn brengen, actief sturen op (de uitvoering van) het plan van aanpak en samen resultaten boeken; dat is jouw uitdagende opgave.

Tot nu toe ontbrak het aan een praktisch hulpmiddel voor regisseurs om een aanpak jeugdgroepen concreet vorm te geven. Dit e-book voorziet daarin. Natuurlijk kunnen we in een beknopte uitgave niet uitputtend zijn. Op vier gebieden, zogenoemde 'sleutels', helpen we je op weg: lokaal leiderschap, informatie en analyse, aanpakken en uitvoeren, monitoren en evalueren. We noemen het sleutels omdat ze je de toegang bieden naar een goed resultaat op dat specifieke onderdeel. Je kunt ze dus ook los van elkaar lezen en inzetten; je bepaalt zelf welke sleutel je nodig hebt.

Elke sleutel kent eenzelfde opbouw, zodat je snel vindt wat je zoekt. Na een introductie volgen puntsgewijze antwoorden op de vragen: waar begin je, wie en wat heb je nodig. Daarna komen succesfactoren en tips aan bod. Elke sleutel bevat een checklist waarmee je na kunt gaan hoe jij en jouw gemeente ervoor staan. Het geeft je inzicht in waar het goed gaat, wat beter kan of wat juist ontbreekt.

Kom je er niet uit, verloopt de samenwerking met je partners niet soepel of kun je hulp gebruiken, onderneem dan actie. Vanzelfsprekend ben je bij ons aan het goede adres. Samen hebben we de kennis en expertise in huis om elke vraag, groot en klein, lastig of eenvoudig te beantwoorden. We zijn er voor jou, dus schroom niet om ons te bellen of te mailen.

Tot slot zijn we natuurlijk nieuwsgierig naar jouw mening over de inhoud van dit e-book. Is de informatie waardevol, kun je ermee uit de voeten, mis je iets en wat dan? Al je punten zijn van harte welkom. Zo kunnen we aangesloten blijven op de kennis en expertise die jij nodig hebt in de praktijk. Laat het ons weten op jeugd@hetccv.nl of tweet naar [@Wegwijzer_JenV](https://twitter.com/Wegwijzer_JenV).

Voor nu, zullen we aan de slag gaan?

Nicole Langeveld

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Voor de leesbaarheid gebruiken we in dit e-book voor 'jouw functie' als ambtenaar bij een gemeente die verantwoordelijk is voor de aanpak van problematische jeugdgroepen één term: regisseur. Voor dezelfde leesbaarheid spreken we in de hij-vorm, maar daar bedoelen we natuurlijk ook de vrouwelijke regisseurs mee.



LOKAAL LEIDERSCHAP

Regie pakken en vasthouden: dat doe je zo.

[Checklist Lokaal leiderschap](#)

INFORMATIE EN ANALYSE

Wel regie, maar ontbreekt de juiste informatie voor grondige probleemanalyse en aanpak? Ga dan hier aan de slag.

[Checklist Informatie en analyse](#)

AANPAKKEN EN UITVOEREN

Wil je weten hoe je een plan van aanpak opstelt en ook succesvol uitvoert? Leer hier hoe je dit doet.

[Checklist Aanpakken en uitvoeren](#)

MONITOREN EN EVALUEREN

Laat zien wat je hebt bereikt. In dit deel vind je hoe je resultaten zichtbaar maakt en de voortgang bewaakt.

[Checklist Monitoren en evalueren](#)





LOKAAL LEIDERSCHAP

De burgemeester en ook jij willen, en moeten, successen behalen in de aanpak van problematische jeugdgroepen. De invulling van lokaal leiderschap is daarbij één van de vier belangrijke sleutels tot succes!

Wat is lokaal leiderschap?

Als regisseur is het belangrijk dat je de regie pakt en deze ook vast houdt. Want alleen dan boek je succes. Maar hoe doe je dat? Problematische jeugdgroepen aanpakken is niet iets wat je af en toe doet, maar het is juist een continu proces. Deze aanpak heeft een lange adem nodig, zeker van de partners. Ook staat het in het teken van gezamenlijk doorzetten, samen de schouders eronder blijven zetten. Daarnaast is het even zo belangrijk om met elkaar kansen en mogelijkheden te zien en hierop in te spelen, zodat de aanpak op lokaal niveau een positieve uitstraling krijgt.

Meer lezen over regie

Drie niveaus van regie

Om lokaal leiderschap goed in te vullen moet je als regisseur schakelen tussen drie niveaus van regie: bestuurlijke regie, uitvoeringsregie en netwerkregie.

Dit betekent dat je als regisseur de aanpak én de samenwerking coördineert. Je spreekt partners aan op verantwoordelijkheden en belegt deze ook bij hen. Je houdt de planning in de gaten en je houdt de focus op het bereiken van het gestelde doel.





Hierbij is het uitermate belangrijk dat je als regisseur voldoende mandaat en doorzettingsmacht hebt en de betrokken partners ook echt kunt aanspreken. Daarvoor is het nodig dat jouw burgemeester je ruggensteun geeft en zich committeert aan de gekozen aanpak. Wethouder(s) Zorg, Jeugd- en Welzijn en Onderwijs hebben hierin ook een belangrijke rol.

De decentralisaties hebben gezorgd dat in de aanpak van risicojeugd en jeugdgroepen de rol van gemeenten duidelijker is geworden. De regie van de aanpak ligt nadrukkelijk(er) bij gemeenten. Zij zijn ook financieel verantwoordelijk. De gemeentelijke sociale wijkteams bijvoorbeeld, zijn een belangrijke spil in het signaleren en oppakken van de problematiek van een jongere en zijn omgeving/gezin.

Burgemeester in positie

Wil je dat je aanpak slaagt? Dan moet je de burgemeester in positie brengen. Dat is van doorslaggevend belang omdat een burgemeester krachten kan losmaken waardoor de kans op succes in de aanpak problematische jeugdgroepen groter wordt. Maar, hoe kan hij dit doen? De burgemeester moet zich laten zien en zijn zorgen uiten. Dit kan door in gesprek te gaan met de jongere(n) zelf en de ouders van de jongere(n). En ook door het gesprek te voeren met de (lokale) partners (scholen, jeugd- zorg- en welzijnsinstellingen, politie enzovoort). Let wel, het gaat hier niet om een eenmalig contact met deze (groepen)

mensen en partners. Op gezette tijden met elkaar het gesprek voeren, zorgt voor zichtbaarheid en voor het ontvangen van de juiste informatie. Op deze manier blijft de informatiepositie van de burgemeester actueel. Ook is het belangrijk dat hij het onderwerp problematische jeugdgroepen agendeert op de politieke agenda en stuurt op beslissingen die in de lokale driehoek genomen moeten worden over de aanpak. De burgemeester is tenslotte verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid in de gemeente. De praktijk leert dat wanneer een burgemeester de aanpak aanstuurt en zich een lokaal leider toont, successen sneller worden behaald.

Hoe pak en houd ik lokaal leiderschap vast?

Wat moet je doen om de regie goed vast te pakken en te houden? Hieronder antwoord op vier belangrijke vragen: waar begin je, wat heb je nodig, wie heb je nodig en wat zijn succesfactoren. We sluiten af met een aantal tips.

Waar begin je?

- Met de [groepsscan](#) stel je vast dat het daadwerkelijk om een problematische jeugdgroep gaat.
- Je regelt dat de groepsscan en het bijbehorende integraal beleidsadvies samen met het concept plan van aanpak op de agenda komt van de lokale driehoek.
- Je verstrekt de juiste informatie aan de burgemeester.



- Op basis van jouw informatie kunnen de driehoek en het college van B en W jou een opdracht verstrekken met [SMART-doelstellingen](#).
- Het college van B en W gaat over de inzet van preventieve maatregelen/interventies die in het plan van aanpak staan.

De groepsscan gaat, net als bij de shortlist, uit van de input van de wijkagent. Alleen koppelt de groepsscan er informatie uit systemen aan vast over de personen in die groep, ook van andere partners van de politie. Zo ontstaat er een objectiever beeld van de groep en is er meer informatie voorhanden dan voorheen. De indeling in hinderlijk, overlastgevend en crimineel wordt verlaten. Deze wordt vervangen door risicoprofielen (van laag naar hoog). Net als in het verleden vormt de informatie de basis voor een gemeenschappelijke aanpak. Lees ook het artikel in *Secondant 2015: Groepsscan vormt nieuwe basis aanpak jeugdgroepen*, van H. Ferwerda en A. van Wijk.

Wat heb je nodig?

- De driehoek geeft de opdracht om het plan van aanpak uit te voeren.
- Een bestuurlijke opdracht van het college van B en W; alleen zo kun je een doeltreffende aanpak van problematische jeugdgroepen opzetten.
- Voldoende capaciteit en middelen. Inzet van capaciteit moet worden afgestemd in de lokale driehoek, evenals de inzet van extra middelen.

- Agendeer prominent en terugkerend de aanpak problematische jeugdgroepen binnen de verschillende onderdelen van de gemeente, maar ook zeker daarbuiten zoals in casusoverleggen.
- En ook in het Veiligheidshuis, in het sociaal wijkteam en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) hoort de aanpak van problematische jongeren goed op de agenda te staan, evenals bij het (speciaal) onderwijs, woningcorporaties en zelfhulporganisaties.
- Betrek het Veiligheidshuis bij de persoonsgebonden aanpak op individuele leden van criminele jeugdgroepen. Kijk op veiligheidshuizen.nl wat zij voor je kunnen betekenen.
- Ontvang de juiste operationele informatie van je kernpartners om doeltreffend te sturen op de verschillende niveaus.
- Zorg ervoor dat interne (gemeentelijke) en externe (lokale) partners jou ondersteunen. Dit houdt in dat ze je helpen, betrokken zijn, verantwoordelijkheid voelen én nemen.



Wie heb je nodig?

- Wie je precies nodig hebt in de aanpak, verschilt per gemeente, per situatie en zelfs per jeugdgroep. Betrek in je aanpak in eerste instantie professionals van zowel binnen als buiten je eigen organisatie. Kies voor mensen met de juiste antennes, die enthousiast zijn en graag mee willen doen, die beschikken over daadkracht en doorzettingsmacht en de juiste competenties. Zij moeten jou als regisseur volledig ondersteunen in de aanpak van problematische jeugdgroepen.
- Om je functie als regisseur goed in te vullen op het onderdeel preventie in de aanpak heb je op verschillende momenten en



soms doorlopend je netwerkpartners nodig. Wie je hier precies nodig hebt om het lokaal leiderschap goed in te richten, zie je in de [matrix Vroegsignalering](#) van het CCV. Van elke partner zijn hier de belangrijkste rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden omschreven. Met vroegsignalering bedoelen we het vroegtijdig signaleren van een dreigend probleem. Hierdoor kunnen professionals meer doeltreffend ingrijpen in het ontwikkelingsproces van een kind/jongere dat verstoord dreigt te raken.

- Natuurlijk wil je als regisseur ook dat het traject van 'zorg en straf' goed verloopt. Voor een duidelijk beeld van de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende netwerkpartners in een nazorgtraject van minderjarigen, kun je de [matrix Nazorg](#) gebruiken. In deze matrix verstaan we onder nazorg: 'vervolghulp en zorg aan jeugdigen die uitstromen uit een Justitiële Jeugdinrichting (JJI), noodzakelijk voor een goede re-integratie in de lokale samenleving. Nazorg wordt ook verleend aan jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg'.





Opdracht vanuit de lokale driehoek: ook SMART

Let erop en zorg ervoor dat de opdracht die je krijgt van de driehoek ook SMART is. Anders weet je niet concreet wat je moet doen en wanneer je succesvol bent. Een opdracht bestaat dan ook in ieder geval uit de volgende onderdelen:

- SMART-doelstellingen,
- opsomming van kritische succesfactoren,
- een duidelijke scope van de aanpak: wat valt wel en niet onder de aanpak van problematische jeugdgroepen,
- inzicht in de randvoorwaarden om de aanpak volgens plan te kunnen uitvoeren,
- overzicht van activiteiten,
- opsomming van de tussenresultaten.

3 kritische succesfactoren bij lokaal leiderschap

- Een duidelijke (SMART) opdracht van de lokale driehoek.
- Breng je burgemeester in positie.
- Zorg als regisseur dat je kunt schakelen tussen de verschillende niveaus van regie (bestuurlijk, uitvoerend en netwerk).

Meer lezen
over regie



Tips voor lokaal leiderschap

- Informeer bij een aantal referentiegemeenten hoeveel tijd en inspanning de aanpak van jeugdgroepen vergt. Vraag expliciet naar de tijdsinvestering in de opstart- en uitvoeringsfase. Hierdoor kun je een realistische inschatting maken van de benodigde personele inzet (FTE).
- Zorg als regisseur dat je zowel je interne- als externe netwerk op orde hebt. Met andere woorden: partners kennen jou en weten je te vinden en jij weet wie jij nodig hebt voor ondersteuning en uitvoering van de aanpak.
- Het is een pre om als regisseur actuele kennis van onder andere openbare orde, veiligheids-, zorg-, welzijns en jeugd-beleid te hebben. Bezoek dan ook regelmatig [wegwijzer-jeugdveiligheid.nl](https://www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl), de [CCV website](https://www.ccv.nl), [website voor veiligheidshuizen](https://www.veiligheidshuizen.nl), de [site van het Nederlands Jeugd instituut](https://www.jugdinstituut.nl), en [voordejeugd.nl](https://www.voordejeugd.nl). Abonneer je ook op de verschillende nieuwsbrieven die de genoemde websites verspreiden. Andere opties zijn het bezoeken van congressen, bijeenkomsten of deelnemen aan trainingen en masterclasses; kijk hiervoor in de verschillende agenda's van de opgesomde websites.



- Burgemeesters spelen een cruciale rol bij een succesvolle aanpak. Het ministerie van Veiligheid en Justitie laat in het boekje 'Problematische jeugdgroepen aanpakken; de praktijk van de burgemeester' (februari 2013) veertien burgemeesters aan het woord. Zij vertellen waarom zij jeugdgroepen in hun gemeenten aanpakken, welke rol zij zelf spelen, wat hun successen en verbeterwensen zijn en welke lessen zij andere burgemeesters mee willen geven.
- Heb je een vraag, wil je meer weten over pakken en vasthouden van regie of kun je onze hulp gebruiken? Neem vrijblijvend contact op met:



Nicole Langeveld

Centrum voor Criminaliteitspreventie
en Veiligheid

06 103 20 372

nicole.langeveld@hetccv.nl





CHECKLIST LOKAAL LEIDERSCHAP

Met de checklist lokaal leiderschap peil je hoe jij en jouw gemeente ervoor staan in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Je krijgt een beeld van wat goed gaat en wat je mogelijk nog te doen staat.

JA NEE

- 1 Een regisseur is aangesteld voor de aanpak van problematische jeugdgroepen.
- 2 De verantwoordelijke bestuurder is bekend en tevens opdrachtgever.
- 3 De opdracht - op de aanpak van jeugdgroepen - is SMART geformuleerd door de lokale driehoek en het college van B en W.
- 4 De gemeente (burgemeester = bestuurlijk; regisseur = uitvoerend) neemt de leiding.
- 5 In het college van B en W bestaat een breed en integraal draagvlak voor de aanpak. Betrokken wethouders dragen bij en steunen de aanpak. Denk hierbij aan de wethouders Ruimtelijke Ordening, Stadsontwikkeling, Welzijn en Jeugd/ Onderwijs.

JA NEE

- 6 Er zijn vastomlijnde afspraken over de in te zetten mensen en middelen.
- 7 Je hebt de juiste sturingsinformatie voorhanden waarmee je aan de slag kunt.
- 8 De aanpak van problematische jeugdgroepen is ambtelijk geregeld.
- 9 Er is een heldere en eenduidige overlegstructuur voor de aanpak.
- 10 Er zijn concrete afspraken gemaakt met andere structuren (denk bijvoorbeeld aan het Veiligheidshuis, CJG/zorgpartijen/interne gemeentelijke afdelingen en het sociaal wijkteam).



INFORMATIE EN ANALYSE

Deze sleutel is van doorslaggevend belang om een goed plan van aanpak op te stellen. Met de juiste informatie kun je tijdig bijsturen en met een grondige analyse kun je de interventies inzetten die passen bij het werkelijke probleem.

Wat is het belang van de juiste informatie en een grondige probleemanalyse?

Met de juiste informatie werk je jezelf als regisseur naar het centrum van je netwerk. Je pakt nu eenmaal makkelijker de regie met een goede informatiepositie en dan kun je die ook beter vasthouden. Niemand weet meer dan jij; dat moet je doel zijn. Nog belangrijker is het om op gezette tijden de lokale driehoek en het college van B en W te voeden met deze verkregen (sturingen) informatie. Zo blijft de bestuurlijke opdracht met het daarbij horende commitment overeind. Ook zorgt de juiste informatie ervoor dat je tijdig kunt bijsturen, verdiepen en de doelstellingen kunt aanpassen, zodat je ook daadwerkelijk resultaten behaalt in de aanpak van problematische jeugdgroepen.

Analyse sleutel tot succes

Een grondige (probleem)analyse loopt via een zogenoemd 'informatie- en dataverzameling structuur'. Een werkende informatie- en dataverzamelingstructuur is afhankelijk van personen, het

gebruik (van up-to-date) digitale systemen en actuele dossiers van politie, Openbaar Ministerie en de overige organisaties die deelnemen aan de overlegstructuur. In de praktijk gaan mensen vaak voor de 'quick wins' en veel daadkracht, en wordt de probleemanalyse jammer genoeg het kind van de rekening. Terwijl juist in een grondige (probleem)analyse de sleutel tot succes ligt, hoe open deze deur ook mag klinken. Want zonder gedegen analyse is de kans groot dat je interventies inzet die niet passen bij het werkelijke probleem. En je dus ook geen resultaat boekt. Met alle gevolgen van dien voor je betrouwbaarheid als organisatie en als partner, voor je opdracht, enz.

“Gedeelde informatie draagt bij aan een integraal plan waar overlastbestrijding, zinvolle dagbesteding en talentontwikkeling centraal staat.”

Edith Rikveld, senior beleidsadviseur gemeente Velsen.



Hoe krijg ik de juiste informatie en hoe maak ik een goede analyse?

Wat moet je doen om de juiste informatie te krijgen en hoe maak je een goede analyse? Hieronder het antwoord op de vragen: waar begin je, wat heb je nodig, wie heb je nodig en wat zijn succesfactoren. We sluiten af met een aantal tips.



Waar begin je?

- Je krijgt informatie van wijkmanagers, jongerenwerkers, wijk-agenten en/of boa's dat zij problematisch gedrag rondom een groep van jongeren signaleren.
- Organiseer vervolgens een overleg met politie, Openbaar Ministerie en gemeente(lijke afdelingen). Zo krijg je méér en de juiste informatie over de jongeren in de groep en over de groep als geheel.
- Als het vermoeden bestaat, dat er sprake is van een jeugdgroep gaan alle kernpartners informatie verzamelen. Elke partner verzamelt zijn eigen informatie. De politie maakt in opdracht van de gemeente de **groepsscan**. Dit gebeurt op basis van harde informatie uit de eigen systemen en zachte informatie van de (wijk)agent. De groepsscan resulteert in een namenlijst en een standaardrapportage met informatie over de personen op deze namenlijst. De politie biedt de groepsscan met een aanbiedingsbrief aan de gemeente aan (formeel aan de burgemeester).
- Aan de grondslag van een effectieve aanpak liggen een aantal analyses van problematische jeugdgroepen:
 - De **groepsgerichte analyse** is een analyse van de groep als geheel. Het brengt in beeld wat voor soort groep het is. Zoals het geslacht van groepsleden, de leeftijdscategorie, hoe je de groepsleden benadert en aanspreekt, evenals hoe ze zich online voortbewegen, enzovoort.
 - Een verdiepende analyse maak je op **persoonsniveau** voor een aantal jongeren die extra individuele aandacht nodig hebben. Of juist een analyse op de zogenoemde 'kopstukken'. Verdiepende analyses richten zich op de leefgebieden van de jongere zoals: gezin (ook de broertjes en zusjes), hulp en zorg, buurt en vrije tijd, onderwijs, sociale



omgeving, werk/dagbesteding, inkomen en wonen en het beheer van financiën en schulden. Mogelijk zijn ook rechercheactiviteiten nodig.

- Maak ook een domeingericht analyse; dit is een analyse van de verschillende overlastlocaties in de wijk (fysiek en sociaal) die gerelateerd zijn aan de groep.
- De analyse is bijna compleet als je ook inzicht krijgt in [relaties binnen de groep](#). Zoals: hoe is de groepsstructuur opgebouwd en welke individuele leden van de groep oefenen invloed uit op het groepsgedrag.
- In deze tijd is je analyse pas volledig als je ook 'de gangen' op sociale media nagaat van de groep en de jongeren afzonderlijk.
- Kijk ook naar het verleden: welke (straf- en bestuurlijke) interventies zijn gepleegd op de jongere(n) en in het gezin van de jongere(n).

Wat heb je nodig?

- Een goede inrichting van informatie- en dataverzamelingstructuur: op groeps-, maar ook op individueel niveau.
- Meewerkende partners die de juiste en volledige informatie aanleveren. Bij de persoonsgerichte analyse is sprake van registratie van jongeren. Een samenwerkingsconvenant en privacyprotocol zijn onontbeerlijk bij de uitwisseling van informatie. Je kunt hiervoor gebruik maken van de documenten van het [7 stappenmodel](#).
- Loopt de samenwerking op een goed moment vast op de uitwisseling van informatie dan is het belangrijk dat de burgemeester ingrijpt en een overleg belegt met de organisatie(s) die onvoldoende meewerken. In dit overleg brengt de burgemeester het belang naar voren van de informatie-uitwisseling.

De grondslag is het samenwerkingsconvenant en het privacyprotocol dat is ondertekend door netwerkpartners.

Wie heb je nodig?

- Politie, jongerenwerk, Openbaar Ministerie en het Veiligheidshuis zijn belangrijke partners voor het maken van een grondige analyse.
- Je hebt partners bij hulpverleninginstanties nodig, maar ook partners uit het justitiële kader om zowel het verleden als de actuele stand van zaken te achterhalen.
- Politie en OM leveren belangrijke informatie aan, uit de door hen gemaakte systeemanalyses. Betrek beide partijen expliciet bij het maken van de verschillende analyses.
- Vergeet niet je interne gemeentelijke partners zoals de Sociale Dienst en de afdeling Leerplicht. Ook het sociaalwijkteam is een partner.

Wie doet wat binnen het OM bij criminele jeugdgroepen?

Het OM heeft de regie over de strafrechtelijke aanpak van de leden van een criminele jeugdgroep. De aanpak is persoonsgebonden en richt zich op de sleutelfiguren uit de groep.

Het OM voert de regie over het Justitieel Casus Overleg (JCO), dat plaatsvindt binnen het Veiligheidshuis. Dit is een overleg over jeugdige delinquenten tussen twaalf en achttien jaar die met de politie in aanraking zijn gekomen. Meer lezen doe je [hier](#).



3 kritische succesfactoren voor juiste informatie en grondige probleemanalyse

- Je bent afhankelijk van meewerkende partners die gegevens ook daadwerkelijk willen leveren. Daarbij is het belangrijk dat je als regisseur je netwerk op orde hebt op het niveau van de beslissers. Anders moet je steeds opnieuw dezelfde afspraken maken met professionals.
- Een goede inrichting van de informatie- en dataverzamelingsstructuur. Een werkende structuur is afhankelijk van personen, het gebruik (van up-to-date) digitale systemen en actuele dossiers van politie, OM en overige organisaties die deelnemen aan het overleg.
- Met een gedegen analyse zet je interventies in die passen bij het werkelijke probleem. Daarmee verhoog je de kans op goede resultaten.

Nieuwe toepassingen van GCOS

Door de decentralisaties is het lokale en regionale speelveld veranderd. Gemeenten hebben de regierol voor o.a. de jeugdzorg. Hierdoor richten zij meer samenwerkingsverbanden in. Het Geïntegreerd Casusoverleg Ondersteunend Systeem (GCOS) kan die samenwerking, en daarmee de regierol van de gemeenten, ondersteunen. GCOS is een beveiligde omgeving waarin ketenpartners de benodigde informatie op een gestructureerde en verantwoorde manier kunnen delen. Zo komen zij tot een gezamenlijke analyse en plan van aanpak. Acties worden via GCOS uitgezet en gemonitord.

Meer lezen over GCOS doe je [hier](#).

Tips voor de juiste informatie en analyse

- Ga met partners ter plekke kijken. Dat geeft meer informatie dan '1000 woorden kunnen omschrijven'...
- Maak gebruik van de [Leidraad aanpak jeugdgroepen Stadskanaal-Vlagentwede](#). Dit is een werkprocesbeschrijving dat regisseurs handvatten biedt in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Je kunt deze leidraad ook inzetten voor andere veiligheidsproblemen zoals op meerplegers en structurele overlastproblematiek.
- Heb je een vraag, wil je meer weten over de sleutel informatie en analyse of kun je hulp gebruiken? Neem vrijblijvend contact op met:



Nicole Langeveld

Centrum voor Criminaliteitspreventie
en Veiligheid
06 103 20 372

nicole.langeveld@hetccv.nl

Meer lezen
over analyse
maken



CHECKLIST INFORMATIE EN ANALYSE

Met de checklist informatie en analyse bekijk je op deze sleutel hoe jij en jouw gemeente ervoor staan. Je krijgt een beeld wat goed gaat en waar je mogelijk nog wat te doen staat.

JA NEE

- 1 Je hebt alle relevante partners in beeld die je kunnen voeden met actuele informatie.
- 2 De relevante partners hebben op jouw verzoek de juiste en de meest actuele informatie aangeleverd om het probleem zo volledig mogelijk in kaart te brengen.
- 3 Er is een duidelijke informatie- en dataverzamelingstructuur, zodat de juiste informatie bij jou als regisseur terecht komt.
- 4 De informatie die je ontvangt, biedt jou handvatten om te sturen op bestuurlijk, tactisch en operationeel niveau.
- 5 De probleemanalyse is (nog) steeds actueel.

JA NEE

- 6 De analyse voor de aanpak bestaat uit een groeps-, verdiepende persoons- en een domeingerichte analyse, waarbij de inzet van sociale media niet is vergeten. Aangevuld met groepsdynamische kenmerken.
- 7 Op individueel niveau is een analyse gemaakt op de leefgebieden van de jongere(n).
- 8 Tussen de kernpartners is consensus over de probleemanalyse.
- 9 De verdiepende analyse is besproken in de lokale driehoek.
- 10 Het samenwerkingsconvenant en privacyprotocol zijn actueel.



AANPAKKEN EN UITVOEREN

Je wilt concreet aan de slag. In deze sleutel vind je de informatie om dat voortvarend te doen. Zoals de ingrediënten voor het plan van aanpak en wie je nodig hebt bij de uitvoering. In dit onderdeel spreken we expliciet van kernpartners en netwerkpartners. Kernpartners vormen het hart van het netwerk en het samenwerkingsverband. Het bestaat meestal uit vertegenwoordigers van politie, jongerenwerk en OM. Wanneer het onderscheid minder van belang is, spreken we over partners.

Wat is belangrijk om tot een goede aanpak en uitvoering te komen?

Focus en structuur: daar gaat het om in dit deel van de aanpak jeugdgroepen. Wil je een goede focus en de juiste structuur hebben, dan is er vooraf een grondige analyse gemaakt en heeft de lokale driehoek prioriteiten aangebracht in de aanpak. Daar horen duidelijke afspraken bij en eensgezindheid over hoe je als kernpartners met elkaar samenwerkt. Het fundament van deze samenwerking stoelt op gedeelde beelden over wat nodig is en wat de mogelijke inzet is van alle kernpartners. De belangrijkste ingrediënten voor een succesvol resultaat zijn 1) dat jij als regisseur écht de regie pakt en 2) je maatwerk toepast in de aanpak én uitvoering.





Hoe maak je een plan van aanpak en hoe voer je het uit?

Wat moet je doen om te komen tot een plan van aanpak en hoe ga je het uitvoeren? Hieronder krijg je antwoord op de vragen: waar begin je, wat heb je nodig, wie heb je nodig en wat zijn succesfactoren. We sluiten af met een aantal tips.

Waar begin je?

- Je begint met een plan van aanpak voor elke problematische jeugdgroep. Het plan richt zich op de daling van overlast en criminaliteit. Dit bereik je door risicofactoren bij de jongere, in het gezin, in de groep en in de buurt te minimaliseren. Daar voer jij als regisseur de regie over.
- Op basis van de verzamelde informatie, organiseer je een bijeenkomst. Onder jouw leiding stel je samen met de kernpartners het plan van aanpak op. Kernpartners zijn gemeente, politie, OM en het jongerenwerk.



“Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn in onze kerngroep benoemd, maar we werken niet met vastomlijnde grenzen. Het zijn meer kaders. Daardoor zijn we in staat om datgene te doen wat op dat moment nodig is, door de partner die het op dat moment het beste kan.”

Hans Kleinrouweler, regisseur gemeente Arnhem.

Doelen en inhoud plan van aanpak

Een plan van aanpak kent twee doelen. Allereerst bewijzen gemeente, OM, jongerenwerk, politie en andere netwerkpartners met hun samenwerking dat zij het net sluiten rond de jongere en zijn gezin. Zodat de overlast en criminaliteit stopt, en de jongere - met hulp - weer een positieve toekomst kan opbouwen. Vervolgens is het plan van aanpak een middel om inzicht te geven in de uitvoering en (bij) te kunnen sturen op resultaten.

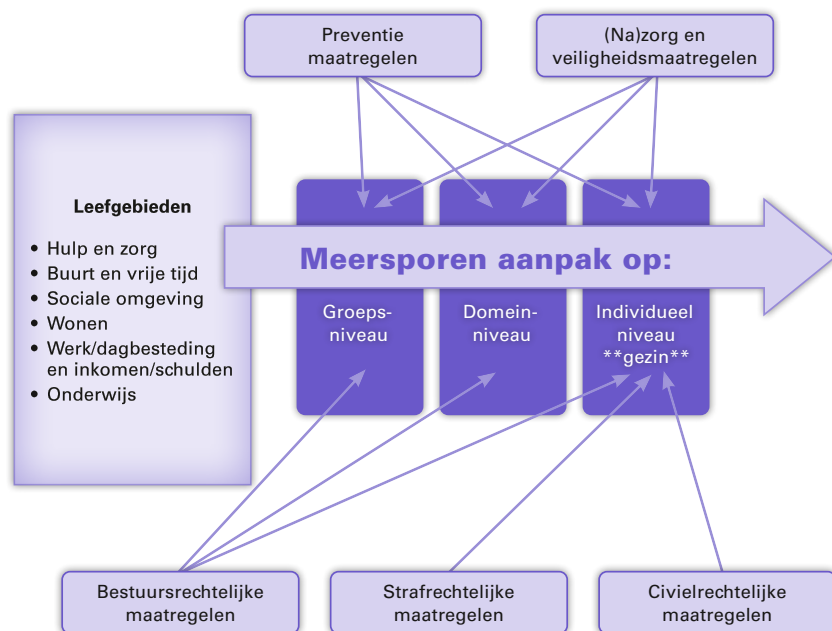
Een plan van aanpak bestaat in ieder geval uit (per jeugdgroep):

- de basisgegevens van de problematische jeugdgroep;
- een grondige analyse van de groep tot op individueel niveau. Het gezin van de jongere is hier een onderdeel van. Kernpartners staan achter deze analyse;
- een opsomming van de hoofddoelen met daarbij een splitsing naar subdoelen op het niveau van domein, groep en individu. De doelen zijn **SMART** geformuleerd;
- een opsomming van de multidisciplinaire maatregelen/interventies op het gebied van straf, bestuur, zorg en preventie. Het is een pre om de leefgebieden van de jongere hierin mee te nemen;
- een beschrijving van de mogelijke knelpunten;
- een overzicht van de verantwoordelijke persoon per ingezette maatregel of interventie: naam organisatie en de naam van de professional met daarbij zijn telefoonnummer en e-mailadres.

Werk je graag met bestaande invuldocumenten? Gebruik dan [dit model](#) plan van aanpak.



In onderstaande afbeelding zie je welke onderdelen moeten terugkomen in je plan van aanpak. Ook zie je de soort maatregelen die je kunt inzetten op groeps, domein en individueel niveau.



Onderdelen in het plan van aanpak

Doelstellingen SMART formuleren

Specifiek: doelstellingen geven aan wat er precies wordt gedaan, helder en duidelijk.

Meetbaar: geef doelstellingen een norm mee zodat je weet wanneer het doel is gehaald.

Acceptabel: alle partijen staan achter de opgestelde doelstellingen, zodat iedereen zich eraan verbindt en met energie en voldoening aan het project deelneemt.

Realistisch: de inspanningen om de doelen te bereiken moeten acceptabel zijn; leg de lat niet te hoog, maar ook niet te laag.

Tijdsgebonden: verbind een termijn aan de doelstellingen zodat je met elkaar weet wanneer het gewenste resultaat moet zijn bereikt.

Wat heb je nodig?

- De gekozen interventies en maatregelen moeten aansluiten bij je grondige analyse en bij de lokale situatie. Voor voorbeelden kun je terecht in de [database Aanpakken jeugdgroepen](#) op de [Wegwijzer Jeugd en Veiligheid](#). Of kijk in de [Databank effectieve jeugdinterventies NJI](#) en bij [Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie](#).
- Zorg bij de selectie van interventies/maatregelen dat je zorg en straf op elkaar laat aansluiten, ook als het om preventie gaat.
- Daarbij is een meersporen aanpak, een combinatie van interventies/maatregelen op groeps-, domein en individueel niveau, noodzakelijk. Zowel uit de praktijk als uit de literatuur blijkt dat het slagingspercentage bij een meersporen aanpak het hoogst is.





Aanpakken en uitvoeren | Checklist | Keuzemenu



Voor alle partners is het belangrijk dat we meldingen snel uitwisselen, acties op elkaar afstemmen en weten wat we van elkaar kunnen verwachten. Dat betekent duidelijkheid over de rollen en wederzijdse verwachtingen, elkaar op een opbouwende manier kunnen en durven aanspreken en natuurlijk: vertrouwen hebben in elkaar!”

Noëlla Moen, coördinator gemeente Epe

- Zorg voor een heldere en duidelijke overlegstructuur op de drie niveaus. Maak zoveel mogelijk gebruik van de bestaande lokale structuren op strategisch, tactisch en op netwerkniveau.
- Stel de frequenties voor de overlegmomenten vast en ook wie de voorzitter is van het bedoelde overleg.
- Breng de taken in beeld en stem deze af met je kern- en netwerkpartners.



- De kernpartners en alle netwerkpartners hebben een privacy- en samenwerkingsconvenant ondertekend. Je kunt hiervoor gebruik maken van de documenten van het [7 stappenmodel](#).
- Stel samen met je kernpartners een bejegeningprofiel op. Maak concrete afspraken over hoe alle partners de jongeren benaderen. Denk hierbij aan eenduidigheid in de wijze waarop jongeren op straat worden aangesproken door bijvoorbeeld (wijk)agenten, BOA's, jongeren- en straathoekwerkers.



“Door de betrokkenheid van alle partners komen we gezamenlijk tot een heldere en afgestemde aanpak. Zo doen we geen zaken dubbel. Ons uitgangspunt is: ‘met elkaar ben je daadkrachtiger dan alleen’”

Judy Trouwborst, beleidsadviseur Integrale Veiligheid Politie Oost Brabant

Wie heb je nodig?

- Je voert als regisseur de regie op de uitvoering in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Daarbij zijn zowel je kernpartners als je netwerkpartners van essentieel belang in de uitvoering.
- De strafrechtelijke aanpak van een criminele jeugdgroep, opsporing en vervolging, valt onder de verantwoordelijkheid van het OM.

- Maar de overkoepelende regie blijft altijd bij en onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.
- Het Veiligheidshuis kan je helpen in de ondersteuning en coördinatie van de plannen van aanpak op individueel niveau.

3 kritische succesfactoren voor aanpakken en uitvoeren

- De kern- en netwerkpartners kennen de aanpak een hoge prioriteit toe.
- Korte lijnen tussen betrokken netwerkpartners.
- Professionals moeten over de schutting durven kijken en uit hun 'comfort-zone' durven komen.

(Bron: Evaluatie van aanpak problematische jeugdgroepen: 2013)

Tips voor aanpakken en uitvoeren

- Grijp vroegtijdig in als je ziet dat de samenwerking tussen partners of de uitvoering van een maatregel, om wat voor reden dan ook, stagneert.
- Kijk kritisch met elkaar of maatregelen op zorg en straf goed op elkaar aansluiten. Is dat niet het geval, onderneem dan actie en zorg voor deze aansluiting.
- Bepaal bij het opstellen van maatregelen nauwgezet hoe je met elkaar - als partners - op de juiste manier achter de voordeur van de jongere en zijn gezin komt. Zorg hierbij voor daadwerkelijke onderlinge afstemming tussen de partners.



Voorkom een veelheid aan (verkeerde) inzet van professionele hulp.

- Schakel zo nodig de burgemeester in wanneer de samenwerking niet volgens de gemaakte afspraken verloopt.
- Denk als regisseur vanuit mogelijkheden! Grijp de kansen die je ziet samen met je (kern- en netwerk) partners, en ga aan de slag!
- Gebruik de [Leidraad aanpak jeugdgroepen Stadskanaal-Vlagtwedde](#). Dit is een werkprocesbeschrijving dat regisseurs handvatten biedt in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Je kunt deze leidraad ook inzetten voor andere veiligheidsproblemen zoals op meerplegers en structurele overlastproblematiek.
- Heb je een vraag, wil je meer weten over de sleutel aanpakken en uitvoeren of kun je hulp gebruiken? Neem dan vrijblijvend contact op met:



Nicole Langeveld

Centrum voor Criminaliteitspreventie
en Veiligheid

06 103 20 372

nicole.langeveld@hetccv.nl



Handige hulpmiddelen

- De matrices [Vroegsignalering](#) en [Nazorg](#) gebruik je om rollen, taken en verantwoordelijkheden af te stemmen met je kern- en netwerkpartners. Dit doe je bij het gezamenlijk opstellen van het plan van aanpak en wanneer nodig in de bijsturing.
- Het document [Instrumentarium aanpak van jeugdgroepen](#) van het Openbaar Ministerie Regio Noord-Nederland geeft een gericht, duidelijk en overzichtelijk beeld van alle beschikbare instrumenten.
- Je hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden, maak gebruik van bestaande practices of evidence based interventies. Je vindt ze in de [database Aanpakken jeugdgroepen](#) op de [Wegwijzer Jeugd en Veiligheid](#). Of kijk in de [Databank effectieve jeugdinterventies NJI](#) en bij [Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie](#).
- De digitale handleiding [Maatwerk voor risicojongeren](#) is een hulpmiddel voor gemeenten die een aanpak willen ontwikkelen voor risicojeugd of hun bestaande aanpak willen versterken. De handleiding bevat voorbeelden van aanpakken die goed werken.
- Wil je meer achtergrondinformatie? Lees dan het rapport [Evaluatie Aanpak criminele jeugdgroepen](#) dat Van Montfoort/ Bureau Alpha en het Nederlands Jeugdinstituut opstelden, in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie (Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum; 2013).



CHECKLIST AANPAKKEN EN UITVOEREN

Met deze checklist onderzoek je hoe jij en jouw gemeente het doen als het aankomt op daadwerkelijk actie ondernemen. Heb je voldoende focus en structuur? Je krijgt een beeld van hoe je het doet of wat je mogelijk nog te doen staat.

JA NEE

- | | |
|---|---|
| 1 | De lokale driehoek heeft bepaald welke problematische groepen als eerste worden aangepakt. |
| 2 | De doelstelling(en) in het plan van aanpak zijn SMART geformuleerd. |
| 3 | Iedere kern- en netwerkpartner heeft zich gecommitteerd aan het plan van aanpak; dus ook aan de doelstellingen. |
| 4 | Iedere partner weet wat de hoofddoelstelling en subdoelstellingen zijn in het plan van aanpak. |
| 5 | Het plan van aanpak bevat ten minste de volgende elementen: aansluiting straf en zorg, expliciete aandacht voor vroegsignalering (preventie) met de focus op het gezin. |

JA NEE

- | | |
|----|---|
| 6 | Partners hebben dezelfde beelden over wat nodig is en wat de mogelijke inzet is van kernpartners. |
| 7 | Taken, rollen en verantwoordelijkheden van kernpartners en relevante netwerkpartners zijn vastgelegd, bekend en met elkaar gedeeld. |
| 8 | Kern- en netwerkpartners delen op eenduidige wijze informatie; volgens het privacyreglement. |
| 9 | Je hebt een heldere en duidelijke samenwerkingsrelatie met je kernpartners en netwerkpartners. |
| 10 | De gehanteerde overlegstructuur is bij zowel kernpartners als bij netwerkpartners bekend en helder. |



MONITOREN EN EVALUEREN

Monitoren en evalueren zijn lastige onderwerpen maar daarom niet minder belangrijk in de aanpak van problematische jeugdgroepen. Door goed te monitoren en evalueren laat je namelijk zien wat je hebt bereikt. Bovendien biedt het je de mogelijkheden om tijdig bij te sturen om toch resultaat te boeken als deze achterblijft! In deze sleutel vooral aandacht voor monitoren, wat het is, hoe je het doet enzovoort.

Wat is monitoren?

Monitoren is een evaluatiemethode die 'wat?-vragen' stelt:

- Wat gebeurt er?
- Wat heeft zich voorgedaan?
- Wat is veranderd?

De antwoorden op deze vragen geven een eerste inzicht in de processen en de resultaten die zich afspelen bij de inzet van een interventie.

Een monitor kan belangrijke input leveren voor een effectevaluatie. Een effectevaluatie richt zich op de behaalde resultaten en de oorzakelijke relatie met de veiligheidsinterventie: in hoeverre heeft de interventie zijn doel bereikt?

Vragen zijn dan bijvoorbeeld: werkt deze interventie beter dan een andere interventie? Welke factoren hebben bijgedragen aan welk resultaat? En wat is de reden dat de resultaten wel of niet behaald zijn?

Doel en kracht van monitoren

Je gebruikt een monitor zodat je ontwikkelingen in de aanpak kunt volgen. Met een monitor leer je verder (tijdig) te signaleren en (bij) te sturen én kun je laten zien wat de inspanningen zijn geweest om de afgesproken doelen te halen. De informatie die uit de monitor voortvloeit geeft je informatie over de ingezette aanpak. Meer specifiek geeft het een beeld van de middelen die worden ingezet, de processen die plaatsvinden en de producten die uit de aanpak voortkomen. En het geeft je natuurlijk inzicht in de resultaten en effecten van interventies.

“Uiteindelijk willen we dat de overlast en criminaliteit door jeugdgroepen daalt. Monitoren helpt ons om te zien of we op de goede weg zitten: doen we daadwerkelijk wat we afspreken en hebben onze interventies het gewenste effect? Met de uitkomsten uit de monitor en de leerervaringen uit evaluatie(s), houden we ons einddoel in het vizier!”

George Spier, adviseur Integrale Veiligheid





De grootste kracht van monitoring is het periodieke karakter ervan. Doordat de monitor op gezette tijden plaatsvindt, kun je vergelijkingen door de tijd maken en krijg je zicht op trends. Een ander krachtig kenmerk is het cijfermatige karakter van een monitor. Je kunt makkelijk in één oogopslag zien hoe de ontwikkelingen verlopen. Als laatste is de monitor waardevol omdat je op verschillende niveaus (uitvoering, organisatie en organisatie-overstijgend) informatie kunt vergaren.

Als regisseur kun je prima zelf een monitor opzetten. Doe dit dan wel systematisch, aan de hand van een aantal stappen. Deze staan beschreven onder het kopje 'Waar begin je'. Een monitor kun je net zo eenvoudig of complex maken als je zelf wilt. Bij een complexe monitor raden we je aan om er iemand met kennis van onderzoekstechnieken bij te betrekken. Overigens kun je alleen monitoren als de doelen in het plan van aanpak **SMART** zijn opgesteld.



Hoe monitor je?

Je coördineert als regisseur de uitvoering van de monitor. Met een monitor toets je of de doelstellingen uit het plan van aanpak zijn gehaald. Hoe je gaat monitoren is afhankelijk van welke resultaten je wilt laten zien. Een monitor kan ook input leveren voor een eventuele effectevaluatie.

Waar begin je?

- Plan de monitor in als een onderdeel in de aanpak.
- Beslis of je zelf (als gemeente) de monitor uitvoert, je dit uitbesteedt aan derden of een combinatie hiervan.
- Betrek je vaste aanspreekpersonen bij de start van het monitoren en organiseer een aparte bijeenkomst.
- Spreek met je kernpartners af wat het doel is van de monitor. Wil je monitoren op resultaten en effecten of juist monitoren op doelgroep en probleem?
- Het meetsysteem dat je gebruikt (bijvoorbeeld een enquête) moet aansluiten bij de doelstelling van je monitor. Andere voorbeelden zijn een registratiesysteem of een benchmark. Elk meetsysteem kent zijn krachten en zwaktes, en moet passen bij je doel.
- Bepaal met je kernpartners op welke indicatoren je gaat meten. Indicatoren vertalen beleidsdoelstellingen in heldere streefcijfers. Een voorbeeld van een indicator is: 'het aantal overlastgevende groepen is met x aantal gedaald in x periode'.
- Is de monitor een onderdeel van een evaluatie, dan is het belangrijk om met elkaar de norm van een goed resultaat te bepalen.

- De monitor moet betrouwbaar en valide zijn. Wat betekent dit eigenlijk? Betrouwbaarheid van het onderzoek geeft aan dat bij herhaling ervan dezelfde uitkomst naar voren komt. Betrouwbaarheid van een meting is een voorwaarde voor validiteit. Validiteit betreft de geldigheid van de resultaten (de meting). Zijn de onderzoeksresultaten wel werkelijk een indicatie waarover we een uitspraak willen doen? Meten we wat we willen meten, of meten we eigenlijk iets anders?
- Spreek af hoe en wanneer je de lokale driehoek op de hoogte houdt. Dit kan via een rapportage of een brief met een samenvatting van het rapport. Aanvullend kun je ook een presentatie geven in de driehoek.

Wat heb je nodig?

- Commitment van je kernpartners. Behalve dat zij je de meest actuele gegevens tijdig aanleveren moeten zij je ondersteunen bij de uitvoering van de monitor. Alleen dan kom je tot een goede monitor.
- Een actuele groepsscan: minimaal twee keer per jaar en bij nieuwe en/of gewijzigde omstandigheden wordt deze uitgevoerd. De groepsscan komt ook maandelijks terug in de overleggen.
- De groepsscan is actueel met input van politie, gemeente, jongerenwerk en OM. Denk hierbij aan het aantal overlastmeldingen die binnenkomen bij de gemeente. Maar ook gegevens uit de veiligheidsmonitor. Het OM kan bijvoorbeeld gegevens delen over het aantal gedagvaarde zaken en strafopleggingen door de rechter.
- Informatie van je netwerkpartners uit werk (uitkeringen), welzijn, zorg en onderwijs. Overzicht van bijvoorbeeld het



aantal zorgtrajecten dat is ingezet of het aantal meldingen en gesprekken met ouders en jongeren bij de afdeling Leerplicht. (Let op: dit zijn slechts enkele voorbeelden van mogelijkheden).

- Een plan van aanpak met minimaal een grondige analyse, doelen met subdoelen op groep, individu en domein; SMART geformuleerd vanzelfsprekend. Dit is noodzakelijk voor een goede monitoring.
- Budget voor uitvoeren van monitoring en evaluatie.

“De inwoners in deze wijk zijn zeer betrokken. Als meetfactor voor de monitoring gebruiken we dan ook het aantal overlastmeldingen. Die zijn er nu gewoonweg niet meer. Bovendien zien we ook dat het gedrag van de groep in positieve zin is veranderd.”

Martien Broekmans, gemeente Landgraaf

Wie heb je nodig?

- Als regisseur ben jij verantwoordelijk voor het uitvoeren van de monitor en de latere effectevaluatie. Dit is los van het feit of je het zelf oppakt of uitbesteedt.
- De kern- en netwerkpartners. Vaste aanspreekpunten binnen de organisaties dragen bij aan een goede monitor.
- De onderzoeksafdeling van de gemeente of een extern onderzoeksbureau.



3 kritische succesfactoren voor monitoren en evalueren

- Commitment tussen kernpartners over het motief van de monitor.
- Voldoende capaciteit en middelen.
- Deel de successen. Houd in je communicatie helder voor ogen wie je doelgroep of ontvanger is. Iedereen krijgt dezelfde informatie, maar de toon of presentatie kan variëren.

Tips bij monitoring



- Je hoeft het wiel niet zelf uit te vinden. Kijk eens bijvoorbeeld naar de [Gemeente Amsterdam Monitor Top1000](#).
- Deel de successen en wees open over de uitkomsten. Houd je doelgroep in de gaten als je successen deelt. Een breed publiek heeft over het algemeen behoefte aan duidelijk weergegeven, eenvoudig te begrijpen resultaten, terwijl de inhoudsdeskundige achterliggende details wil. Het is gebruikelijk om informatie op verschillende manieren naar je publiek te communiceren. Zoals het gebruik van tabellen en grafieken. Hoe eenvoudiger de tabellen en grafieken, hoe beter leesbaar. En hoe minder fouten er worden gemaakt bij de interpretatie van resultaten. Denk hier onder andere aan staafdiagrammen en cirkeldiagrammen. Lees ook [de tien kernpunten van een evidence-based communicatiestrategie](#).

- Heb je een vraag, wil je meer weten over de sleutel monitoren en evalueren of heb je hulp nodig? Neem dan vrijblijvend contact op met:



Nicole Langeveld

Centrum voor Criminaliteitspreventie
en Veiligheid
06 103 20 372

nicole.langeveld@hetccv.nl



CHECKLIST MONITOREN EN EVALUEREN

Met deze checklist achterhaal je hoe jij en jouw gemeente monitoren en evalueren een plaats geven in de totale aanpak van problematische jeugdgroepen. Door de checklist in te vullen krijg je een beeld van wat goed gaat, wat je nog beter kunt doen of waar het misschien aan ontbreekt.

JA NEE

1	Als regisseur problematische jeugdgroepen heb je de regie over het monitoren en evalueren van de aanpak.
2	Met ketenpartners is afgesproken welke resultaten jullie monitoren.
3	Monitoring in een onderdeel van het plan van aanpak; de doelen die je wilt bereiken zijn SMART geformuleerd.
4	De groepsscan staat maandelijks op agenda en wordt besproken met de kernpartners.
5	Je bent op de hoogte van nieuwe overlastmeldingen (bij gemeente én politie).

JA NEE

6	De kernpartners houden je actueel op de hoogte van de voortgang van de casussen op individueel niveau, maar ook op groeps-, en domeinniveau.
7	Capaciteit en/of middelen zijn beschikbaar om de aanpak te monitoren.
8	Je deelt de resultaten uit de monitor in ieder geval actief met kernpartners en de lokale driehoek.
9	De driehoek stuurt bij als de uitkomsten uit de monitor daarom vragen.
10	Resultaten van de monitor worden besproken in de gemeenteraad.



ONTWIKKELINGEN

De tijd staat niet stil. Een aantal ontwikkelingen heeft de laatste jaren invloed gehad op de aanpak van jeugdgroepen en risicojeugd. Hieronder vind je korte introducties op deze ontwikkelingen met links naar verdiepende informatie die te vinden is op www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl.

Inzet van Social(e) Media

Internet en social media zijn niet meer weg te denken in het leven van professionals actief op jeugd- en veiligheid. Dit geldt ook voor de aanpak van jeugdgroepen. Het fysiek hangen op straat verplaatst zich naar digitaal hangen.

Het gedrag van criminele jongeren is in principe niet anders dan 'gewone' jongeren: ze zijn online en gebruiken sociale media om met elkaar in contact te zijn, nieuwe contacten aan te gaan en te onderhouden. Het gaat vooral om profilering, 'complimentjes' ontvangen, status opbouwen (zelfvertrouwen), zich verbinden aan een groep en daarmee aansluiting blijven houden. Als professional kun je (veel) informatie online vinden van wat ze doen en met wie ze verbonden zijn. Van jou, als regisseur die betrokken is bij de aanpak, wordt ervaringskennis verwacht maar ook digitale en analytische vaardigheden om informatie te kunnen duiden.

Ouderbetrokkenheid

De basis voor de opvoeding ligt in het gezin. Idealiter dragen school, sportclub en buurt hieraan bij. In die zin is er sprake van gelijkwaardigheid tussen ouders, docenten, politieagenten en andere professionals. Om deze gelijkwaardigheid in de praktijk duidelijker te maken, zijn twee aspecten van belang: 1) ouders (willen) meewerken met professionals en 2) professionals voeren een aantal verbeteringen in hun werkwijze door. Deze verbeteringen zijn onder meer gericht op de communicatie met ouders, het bouwen aan onderling vertrouwen en het normaliseren van de opvoedproblematiek. Ouderbetrokkenheid is namelijk boven alles tweerichtingsverkeer. Lees in onderstaande documenten welke mogelijkheden er zijn om de kloof tussen ouders en het systeem te overbruggen.

- [Infosheet: 'Ouderbetrokkenheid is tweerichtingsverkeer'](#)



Rolmodellen

Jongeren staan open voor de inzet van rolmodellen. Volgens hen zijn échte rolmodellen mensen van betekenis, die 'dichtbij je staan en die ik ook kan bereiken'. Ook de initiatiefnemer voor de inzet van een rolmodel, meestal een gemeente, de politie of een welzijnsorganisatie, heeft wel een aantal wensen waaraan deze tegemoet moet komen. Maar het waarom en hoe is nog een grotendeels onontgonnen terrein. Wil je meer lezen waar je aan moet denken bij de inzet van een rolmodel, lees dan het uitgebreide verslag van de denktank met achtergronden over rolmodellen of de compacte infosheet.

- Infosheet: 'Inzetten van rolmodellen: waarom en hoe?'

School

De school is een leefklimaat waar kinderen en jongeren veel tijd doorbrengen in hun vormende jaren. Het is ook een plek waar meer gebeurt dan het leren van theorie- en praktijkkennis; zo geven jongeren zelf aan. Het onderwijs is dan ook een belangrijke partner als het gaat om de aanpak van risicojeugd en jeugdgroepen. Maar scholen zijn niet hoofdvantwoordelijk en dat kan dilemma's opleveren. School is bij uitstek een omgeving waar problemen vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. Een aantal aandachtspunten voor een effectieve werkwijze is daarbij van belang. Meer over deze aandachtspunten in deze documenten:

- Infosheet: 'School is de vindplek voor het leren en leven'

Download ook het e-book 'Back to school'. Samenwerken in het belang van het kind; daar gaat het over in dit e-book. Het CCV onderzocht wanneer de samenwerking tussen gemeente en basisschool succesvol is. Want ook basisscholen bezitten juist die informatie waarmee professionals een kind dat dreigt af te glijden, weer een beter perspectief kunnen bieden. Het CCV verzamelde tips uit theorie én praktijk.

Tijdig signaleren en ingrijpen

Tijdig signaleren en ingrijpen verwijst naar het (vroeg)tijdig kunnen signaleren van een dreigend probleem door een professional op het gebied van risicojeugd en jeugdgroepen. De professional zou vervolgens adequaat moeten kunnen ingrijpen op basis van een zorgsignaal en dat – wanneer nodig – samen met de juiste partners doen. Door tijdig te handelen en passende zorg te bieden, wordt het ontwikkelingsproces van een kind of jongere zo min mogelijk verstoord. Hierdoor wordt idealiter voorkomen dat een kind of jongere verder afglijdt naar crimineel gedrag. Daarmee wordt bedoeld dat hij of zij niet na een eerste aanraking met justitiële instanties, als gevolg van schoolverzuim of een eerste winkeldiefstal, nog verder het criminele pad opgaat.

- Infosheet: 'Tijdig ingrijpen: werkzame ingrediënten voor interventies'
- De matrix Vroegsignalering
- E-book 'Tijdig signaleren en ingrijpen van levensbelang'



Colofon

Dit e-book kwam tot stand in samenwerking met de portefeuille Integrale aanpak Kindermishandeling en Jeugdgroepen van het ministerie van Veiligheid en Justitie, en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

Nicole Langeveld

T. 06 103 20 372

E. nicole.langeveld@hetccv.nl

I. wegwijzerjeugdenveiligheid.nl

🐦 [@Wegwijzer_JenV](https://twitter.com/Wegwijzer_JenV)

Tekst: Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Vormgeving: Studio S&H, Bunnik

Fotografie: Liesbeth Dingemans, Amsterdam en

Inge van Mill (pagina 4 en 27), Den Haag

© het CCV, januari 2016. Geactualiseerd in mei 2020.

